

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKIH ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Ob novem letu.

Zaključili smo leto 1910. Na pragu novega leta stojimo in naravno je, da presojamo kaj nam prinese. Z ravnokar minolim nismo bili kar nič zadovoljni, kajti pokazalo je, da še vedno ni prišel čas po katerem hrepenimo. Zmaj kapitalizem se še vedno šopiri po naši solzni dolini in greben mu narašča vedno bolj. Vedno brezobzirnejše nastopa in ravno ta nastop nam svedoči, da si je v svesti svojega bližnjega konca. Zadnje trenutke hoče izrabiti v svoj namen in zato se poslužuje vseh mogočih sredstev, da do skrajnosti izčrpa dano pozicijo. In kaj bi je ne. Saj ima vedno na razpolago cel arzenal gospodarskega nasilja, vse mu služi in se mu klanja. Od kapitalistične države pa do najneznatnejšega podjetja mu je vse podrejeno in vsi v teh institucijah zaposleni faktorji samo čakajo povelja, da čimprej ustrezajo najskrivnostnejšim željam svojega zapovednika. Edini, ki se mu ne klanja in se mu samozavestno protivi, je razred modernega delavstva, ki spozna od dne do dne bolj svojo usodepolno moč. Naravno je toraj, da se tudi moderni kapitalizem najintenzivnejše z njim peča in da je vse njegovo dejanje in nehanje naperjeno izključno le proti njemu. Zadnje leto nam je to tako drastično dokazalo, da bi moral biti popolnoma slep, kdor tega ne bi videl.

Moč delavstva se mora zlomiti! to je bilo geslo, ki je obvladalo ves kulturni svet. Tudi železničarji so čutili posledice tega gesla. Povsod kjerkoli železnice tekó, postaja pritisk na železničarje vedno intenzivnejši, kar povzroča naravnim potom tudi intenzivnejši odpor. Meščansko časopisje in zastopniki kapitalizma se umetno zgražajo nad baje neskončno poželjivostjo železničarjev, ker vedno in povsod zahtevajo izboljšanje svojih razmer. Hinavsko zavija svojat oči proti nebu izgovarjajoč se, da so zahteve neutemeljene.

Pri tem pa popolnoma pozabi, da so gospodarske razmere, ki jih je povzročil kapitalizem, oni povod, ki poostruje boj za obstanek in sili ne samo posameznika temveč celi razred v odpor. Po vseh kulturnih državah se pojavljajo gigantični boji in spori med kapitalizmom in proletarijatom. Vsi delavskega razreda se nahajajo v naravnost obupnem položaju in če to pri železničarjih ne more biti drugače, potem gotovo temu niso železničarji krivi. Bedastoča je toraj, če se hoče javnosti natveziti, da so zahteve železničarjev neutemeljene in pretirane. Take trditve bi bile opravičene, če bi bila nezadovoljnost delna, ali pa če bi se pojavljala v posameznih državah, toda temu ni tako. Ravno gibanja železničarjev v zadnjem letu potrjujejo to dejstvo.

Mar so francoski, angleški, ameriški, egipčanski, portugalski in drugi železničarji vpriparjali velikanska gibanja samo za za-

bavo? Ali so morda avstrijski železničarji konferirali, peticionirali, demonstrirali in stopali v pasivni odpor za to, ker jim to napravi šalo? Gotovo ne!

Prišli pa so vsi skupaj do spoznanja, da kapitalistični razred hiti brez vsakega ozira proti svojemu cilju in da so mu žrtve preko katerih hiti naprej, deveta briga. Kapitalizem se ne briga zato, če gineva generacija za generacijo in niti na misel mu ne prihaja, da v svoji brezobzirnosti tira ves človeški rod v propad iz katerega ni več rešitve. Zlato tele mu je edini alfa in omega vsa njegovega početja. In to naj bi razred izkoriščanih prenašal enako nemi živini? Nikakor ne! Mar naj se uniči vsa, ona svetovna kultura, ki je potrebovala za svoj velikanski razvoj tisočletja in nešteto žrtev? Nobeden pošten človek tega ne more želeti in če bi se uresničilo, potem bi bil kapitalističen razred isti, ki bi to najbolj obžaloval.

Ker pa ta razred noče poznati in morda v svojem slepem egoizmu res ne pozna, zato je naloga delavskega razreda, da obvaruje dragocene zaklade tisočletnega truda in napora.

Novo leto je tu in z njim se bodo pojavile zopet nove teškoče. Boj se bo tudi letos poostiril in le od delavskega razreda je odvisno, če bo v stanu odbiti sedaj še nepoznane naskoke. Da bo iznajdljivi kapitalizem v svoji slepoti tudi letos pomnožil arzenal svojega orožja, o tem ni dvoma in zadnji dnovi minulega leta naj nam služijo v memento.

Durandov slučaj v Rouenu nas svari, da ostanemo oprezní. Razmere so toli dozorele, da se ne bo zgražalo na najhujših hudodelstvih, če bodo kapitalisti od njih pričakovali uspeha v svojem boju napram delavstvu. Umetno in s kapitalističnim denarjem vzdrževane žolte organizacije bodo imele tudi slej ko prej edino in žalostno ulogo agenta provokatorja. Vera in narodnost se bodeča brezobzirno vlačili v umazano areno političnih in gospodarskih bojev, to pa le v podporo kapitalizmu.

Delavstvo pa bo tudi v bodočnosti samo in brez zaveznikov čuvalo svoje človeške pravice in trgalo kos za kosom raz bolnega telesa današnje kapitalistične družbe. Operacije bodo težke in nevarnost okuženja neposredna, toda zdrav in nepokvarjen organizem delavskih množic se bo znal tudi tem nevarnostim izogniti. Leto bo hitelo za letom dokler končno na svetovnem telesu ne bo več ran in bolečin, zato pa popolno proti vsaki infekciji zavarovano in krepko telo na novo vzrastlega človeškega rodu.

Razprave v socialno-zavarovalnem odseku.

Due 22. m. m. se je v socialno-zavarovalnem odseku avstrijskega državnega zbora razpravljalo o *zavarovalnici proti nezgodam*. V prvi vrsti se je debatiralo o sestavi pred-

sedstva v zavarovalnicah in že pri tem vprašanju so pokazali gospodje meščanski poslanci svojo veliko ljubezen do delavnih slojev. Odklonili so namreč predlog pododseka po katerem bi naj imeli delavci in delodajalci polovično zastopstvo v vodstvu. Zato so pa sprejeli predlog posebnih ljudskih prijateljev *Stransky-ja*, *Lichta* in tovarišev, kateri določa, da naj imajo delavci v vodstvu eno tretjino in delodajalci dve tretjini zastopnikov. Nato je prišla na razpravo

zavarovalnica proti nezgodam za železničarje.

Poročevalec je bil zastopnik vseh železničarskih »žoltih« organizacij »inspektor Kroy«. To je tisti možakar, za katerega so se vedno z vso vnemo zavzemali tudi slovenski železniški uradniki. On je predlagal pariteto v vodstvu in proporcionalni volilni sistem pri volitvi vodstva. Ker pa predlog ni bil dovolj jasen se je načelno sklenilo, da se odsek pridruži kompromisnemu predlogu delavskega sveta in se naroči komiteju poročevalcev, da predlog stilizirajo.

Seveda se je živahno potegoval poročevalec Kroy zato krivico.

Nato je dobil besedo poslanec sodrug Müller. Izvajal je približno takole: Ko se je v odseku vršila debata, sem stavil predlog pri § 1. glavnega dela, da naj se železničarje izloči iz tega zakona. Žalibog je bil moj predlog odklonjen; vsekakor pa je odsek pri razpravi o § 7, na predlog sodruga Elderscha in generalnega poročevalca Drexla izjavil, da se bo pri poznejših razpravah na to oziral, da se železničarjem dosedanjih pravic ne krati. Pododsek je to izjavo vpošteval samo polovično in sicer pri § 231. Pač naj ima sedanje osebe neprikrajšane pravice napram zavarovalnici proti nezgodam, zato se pa namerava tistemu oseboju, ki bo šele v bodoče vstopilo v železniško službo, odvzeti pravice do penzije in zavarovalnine po članku VII. zakona iz leta 1894. V bodoče bomo imeli na železnicah dvojne zavarovance proti nezgodam in z dvojnimi pravicami do zavarovalnin.

Ne glede na to, da bo to povzročilo splošno nevoljo, je ta nakana že sama po sebi neizvedljiva, ker pomeni za železničarje kratenje njih zajamčenih pravic. Vzroki, s katerimi utemeljuje vlada svoje predloge, potem katerih naj se odvzame višje zavarovalnine, so izključno fiskalni.

Müller apelira na odsek, da naj to krivico odpravi s tem, da črta cel § 232. Če bi se njegov predlog odklonil, potem naznanja, da ga bo vložil kot predlog manjšine.

Govornik izraža svoje začudenje, da je poročevalec, ki je vendar sam železničar, zapustil koristi železničarjev in se poteguje z vlado za oškodovanje železničarjev.

Eldersch povdarja nevarnost za disciplino, ki se bo gotovo pojavila, če bo imel velik del železničarjev manjše pravice v

zavarovanju in nobenega upa, da kdaj doseže to, kar imajo njegovi starejši tovariši.

Kako bodo nastopali potem poslanci napram železničarskim zahtevam, če sedaj sami sodelujejo pri krivici in jo bodo postavno določili?

Če se bo sprejelo za uslužbenec proporcionalni volilni sistem, potem se ga mora določiti tudi za zastopnike podjetij.

Sekcijski svetnik Wolf zagovarja vladino stališče.

Poslanec sodr. Seitz je mnenja, da so vsi argumenti proti Müllerjevemu predlogom posledica nepoznanja zgodovinskega razvoja takoimenovane zavarovalnice proti nezgodam za železničarje. Kakor vsaka oseba, ki se vozi po železnici, ima prav za prav tudi vsak uslužbenec v slučaju nezgode popolno pravico do jamčne dolžnosti. Le vsled neprestanih tožb železniških družb se jim je leta 1894. nadomestilo to pravico z »raztežno postavo« in določilo se je takozvano »višjo zavarovalno rento«.

Pravica do te rente toraj ne izvira iz delavskega razmerja in uslužbenec je ne dobiva v svojstvu kot nastavljenec ali delavec, temveč kot oseba, ki se je vozila na železnici. Če je tako, potem se mora tu seveda ustvariti popolnoma drugo merilo in če dobiva uslužbenec poleg kake druge preskrbe tudi še invalidno rento, potem se mu to ne sme enostransko krčiti.

Železničarji so leta 1894. dosti žrtovali. Če bi se jim toraj sedaj še kaj več naložilo in odvzelo prvotno pravico do jamčne dolžnosti, potem bi bila to kršitev pravice, za katero bi se železničarji pri prizadetih strankah gotovo zahvalili kadar bi prišel čas zato.

Poročevalec Kroy je bil ves iz sebe, ko je moral poslušati ta izvajanja in stresel je svojo jezo na socialne demokrate. Dejal je, da je zavarovalnica za železničarje v Nemčiji veliko slabša kakor v Avstriji. Tam se ne plača niti 100 odstotkov od stalne plače kot rento in zaračuna se le stalne, ne pa tudi premakljive dohodke. Če ima kdo čez 1500 mark donodkov, potem pride le ena tretjina njih v pošteve.

Nasprotja vladajo že sedaj. Železničarji niso tako naivni in zadovoljni bodo z odsekovim sklepom.

Ta Bismarkov oboževalec si gotovo predstavlja železničarsko zavarovalnico kot jako dobro preskrbo, na vsak način pa čuti v sebi potrebo, da se izkaže hvaležnega vladi, ki mu je v kratkem času pripomogla avanciranje od skromnega pristava, pa do dobro plačanega inšpektorja.

Železničarji bodite pripravljeni za vaše pravice!

I. Osvojitve politične oblasti.

Naši prijatelji in naši sovražniki so ene misli: da je socialna demokracija revolucionarna stranka. Ampak pojem revolucije ima več pomenov in prav tako so različni tudi nazoni o revolucionarnem značaju naše stranke. Mnogim našim protivnikom revolucija ni drugača kot anarhija, rop, požig in prelivanje krvi. Nasprotno pa vidi mnogo sodrugov v bližajoči se socialni revoluciji le postopno, komaj vidno, četudi globoko-sežno preobrazbo vseh družabnih razmer, po priliki tiste premembe, ki jo je povzročil parni stroj.

Eno je gotovo, da je socialna demokracija revolucionarna stranka kot zagovornica delavskih razrednih interesov, ker je ugodno življenje proletarijatu v kapitalistični družbi nedosežno, ker njegova osvoboditev terjaja, da se družba polasti vseh zasebnih kapitalističnih proizvodnih sredstev in da zasebno produkcijo nadomesti družabno proizvodnjo. Proletariat izpolni svoje stremljenje le v družabnem redu, ki se od sedanjega loči kakor dan in noč.

Ampak še v drugem smislu je socialna demokracija revolucionarna stranka: po svojem spoznanju, da je državna oblast orodje razrednega gospodarstva, in sicer najsilnejše

orodje, dokler si proletarijat ne osvoji politične oblasti.

Po tem prepričanju, ki sta ga Marx in Engels zasnovala v »Komunističnem manifestu«, se socialna demokracija loči od tako imenovanih utopističnih socialistov, n. pr. od pristašev Owena in Fourierja iz prve polovice minulega veka; pa tudi od somišljenikov Proudhona, ki so zanemarjali politični boj ali ga celo odklanjali, češ, da je gospodarska preobrazba v interesu proletarijata izvedljiva z golimi gospodarskimi sredstvi, brez premembe in brez posredovanja državne oblasti.

V naglašanju potrebe, da si proletarijat osvoji politično oblast, se Marx in Engels vjemata z Blanquijem. A dočim je le-ta menil, da osvoji proletarijat z zaroto, z vstajo majhne skupine državno oblast in jo udinja delavskim interesom, sta Marx in Engels spoznala, da se revolucije ne stresajo tebi nič meni nič iz rokava, ampak da v gotovih okoliščinah nujno nastopijo in da izostajajo, dokler ni teh okoliščin, ki le počasi dozorevajo. Le tam, kjer je kapitalistični proizvodni način visoko razvit, je gospodarsko možna socializacija kapitalistične lastnine nad proizvodnimi sredstvi s pomočjo državne oblasti: državno oblast pa more proletarijat osvojiti in obdržati le tam, kjer se je razrastel v mogočno, gospodarsko neobhodno, večinoma trdno organizirano in o svojem razrednem položaju kakor tudi o bistvu družbe in države dobro poučeno maso.

Te pogoje porajajo v čez dalje večji meri razvoj kapitalističnega proizvodnega načina in iz njega izvirajoči razredni boji med kapitalom in delom; kakor je neprestano prodiranje kapitalizma nujno in neudržno, prav tako neizogiben in neudržan je končni odpor proti temu prodiranju, proletarska revolucija.

Ta revolucija je neudržna, ker je neizogibna, da se naraščajoči proletarijat upre kapitalističnemu izkoriščanju, da se strokovno, združeno in politično organizira, da stremi po boljših delovnih in življenjskih pogojih in po večjem političnem vplivu. Vse povsod razvija proletarijat to delovanje, najsi je socialnega mišljenja ali ne. Naloga socialne demokracije je, da zbere vse te različne načine proletarskega odpora proti izkoriščanju v smotrno in enotno delovanje, ki doseže svoj višek v končnih bojih za osvojitve politične oblasti.

Ta nazor, ki je utemeljen v »Komunističnem manifestu«, je sprejelo socialistično gibanje vsega sveta; na njem je zgrajen vesoljni mednarodni socializem naše dobe.

Vendar pa ta nazor ni dosegel zmage, ne da bi bil zadel ob dvomljivce in kritike v vrstah socialne demokracije same.

(Dalje prihodnje).

Grozna železniška nesreča.

Sodrug Fran Ružička težko ranjen.

Kakor blisk se je o božičnih praznikih raznesla po južnih pokrajinah žalostna novica, da se je v Beljaku na Koroškem dogodila grozna nezgoda.

Nehoté je v železničarskih krogih povzročila veliko poparjenost, kajti ravno v času ko se poje po raznih cerkvah: Mir ljudem na zemlji! je opomnila tisoče železniških sužnjev na njih nevarno službo, ki ne pozna nobenega miru in se ne ozira na nobene praznike.

Dne 24. m. m. ob 6. uri 35 minut jutraj je stal na postaji v Beljaku osebni vlak štev. 430 pripravljen, da jo odkuri proti Mariboru in popelje celo vrsto potnikov k svojemu cilju — praznovanju božičnih praznikov v ožjem krogu svojih dragih. Sodrug Fran Ružička — kdo ne pozna velikega in resnega moža, ki nam je nešteto krat bil dober svetovalec in eden najodličnejših prvoborilcev za interese tlačenega železničarstva — je stal na stroju pripravljen, da požene železnega konja.

Čas odhoda je prišel in službujoči uradnik je vlak, predpisom odgovarjajoče,

odpravil. Gosta megla je ležala nad tiri postaje in vsak izgled je bil nemogoč. Težko je zapihal stroj in kolesa ter vozovi so se začeli počasi pomikati prehajaje v vedno večjo hitrost. Bistro oko Ružičke je vzlic goste megle opazilo, da prememba ne stoji za njegov vlak v naslednjem trenutku je pa že tudi opazilo dvoje naproti hitečih ognjenih oči, podobnih nevarni pošasti, ki se pravkar pripravljajo na usodepolni napad. Grozna in neodvrtljiva nezgoda neposredno pred očmi ga ni spravila iz ravnotežja in svest si svoje naloge, je takoj uporabil vsa razpoložljiva sredstva da ž njimi, če že ne prepreči, potem vsaj omeji nezgodo.

Grozen udarec, pokanje lomljenega lesa in žalostno v srce segajoče glasove spremlja ta strašni trenutek. Le par trenutkov in vse je utihnilo razun ječanja nesrečnih žrtev.

Pogled na razvaline in zdrobljenih strojev in voz je bil naravnost obupen. Dva stroja tovrnega vlaka št. 455 sta bila popolnoma razbita, ravnotako tudi službeni in še nekaj drugih voz.

Dvoje uslužbenecv in sicer: oženjeni nadsprevodnik Fran Schmied, oče sedmih nepreskrbljenih otrok in oženjeni sprevodnik Krištof Lilg, oče dveh nepreskrbljenih otrok, je bilo vsled pridobljenih težkih poškodb takoj mr vih.

Med težko ranjenimi pa je bil sodrug Fran Ružička strojevodja osebnega vlaka, ki je dobil težke telesne poškodbe na glavi in obeh nogah, nadalje kurjač Schindler in strojevodja tovrnega vlaka Türk.

Ranjeni so bili poleg teh še: strojevodja Smulny, sprevodnik Hoffmann in vlakovodja Obreten in eden potnikov.

Vzrok nezgode se tolmači različno in nekaterniki trde, da je službujoči uradnik odpravil osebni vlak prej, kakor se je pričal, da je nasprotni tovrni vlak že v postaji. Vsekakor je bila vzrok nezgode tudi gosta megla in pa dejstvo, da znamenjski aparati že celo noč niso funkcionirali, da torej niso bili v redu.

Železnica ima seveda vsled nezgode občutno škodo na materialu, kajti pokvarjeni so trije stroji, dva službena voza in pet voz tovrnega vlaka, manj poškodovana sta pa dva voza osebnega vlaka.

Vzlic temu, da so ponesrečeni dobili težke telesne poškodbe, se je vendar nadejati da okrevajo.

Kakor vedno, tako iščejo oblastniji z mrzlično naglostjo krivca med uslužbenci tudi v tem slučaju. In vendar bi tega ne bilo treba, ker že iz prvih poročil je razvidno, da signalni aparati že celo noč niso delovali. In če se vrhutega še pomisli, da bi železniške službe sploh ne bilo mogoče točno opravljati, če bi se delalo po predpisih, ki jih je izdala uprava, se ni čuditi, da se ne prigodi še več podobnih železniških nezgod. Vsi uradniki — tudi najvišji — dobro vedo, kako se priganja uslužbenec, ki so naravnost prisiljeni zanemarjati varnost lastnega in tujega življenja. Če bi pa drugače ravnali, bi si takoj naklonili nepriljubljenost od strani svojih naprej postavljenih. Vkljub temu pa se vedno in edino le med osebami išče krivca, med tem ko ostanejo brez kazni oni, ki so zakrivali ta sistem.

Avstrijsko strokovno gibanje v poslednjih treh letih.

Strokovna statistika ne podaja mrtvih števil; v njih se izraža kulturno napredovanje delavskega razreda, v njih se zrcali naraščajoča moč organiziranega dela, iz njih odsevajo vsakokratna življenjska vprašanja proletarijata. Začasno poročilo strokovne komisije o delovanju centralnih organizacij v Avstriji začneja z veseljem oznanilom, da so te organizacije navzlic občutni gospodarski krizi vendarle v popolni meri zadoščale zahtevam, ki so bile nanje stavljenе. Iz obširnega poročila, ki je — kakor rečeno — važen dokument delavskega razrednega gibanja, povzemamo glavne odstavke:

Strokovni kongres l. 1907 je zboroval v času, ko so avstrijske centralne zveze

dosegle izza leta 1890 svoj višek. Gospodarska kriza, v Ameriki rojena, je dosegla avstrijsko ozemlje koncem l. 1907, svoj vrhunec l. 1908 in se sedaj ni popolnoma premagala. Dve leti težkega gospodarskega zastoja sta prišli nad avstrijsko strokovno organizacijo. In ne da bi pretiravali l hko trdimo, da so bile naše organizacije kos ne le uničujoči krizi, ampak tudi navalu organiziranega podjetništva, poleg tega pa so vspešno, četudi, v manjšem obsegu kot prejšnja leta, nastopale zaboljšanje delovnih in mezdnih razmer svojih članov. Strokovne organizacije so v teh težkih časih sijajno dokazale, da jih ne pretrese vsaka stvar, da so veslela, ki more braniti delavske pravice ne le v času gospodarskega razcveta, temveč tudi v dobi gospodarskega zastoja.

Brezposelnost je dosegla v marsikaterih zvezah vrhlovo višino. Finančna obremenitev posameznih osrednjih zvez je bila velika, vendar pa so vse sešle brez tuje pomoči in so vse od kraja točno in gladko vstrezale zahtevam. Številke o dajatvah naših centralnih zvez pričajo, kakšno močno oporo predstavljajo. Tekom zadnjih treh let so osrednje zveze izdale brezposelne, polne in nezgodne podpore 6,340.000 kron.

Stavke in izključitve so se vodile na obeh straneh z vsemi razpoložljivimi denarnimi sredstvi. Izključevanje delavstva danes ni več obrambno sredstvo podjetnikov, temveč napadalno orožje, ki naj delavstvo ovira, da bi zahtevalo večji kos kruha. Težki boji zahtevajo ogromne podpore, ki je znašala v poslednjih treh letih za polovico več kot brezposelna, potna in nezgodna podpora.

Da je v dobi gospodarskega zastoja nazadovalo tudi število naših članov, ni treba posebej razlagati. Nekaj nad 40.000 članov je l. 1908 in 1909 izstopilo iz centralnih zvez. Vzrokov ni težko najti, če poznamo težave, s katerimi se bore v Avstriji zlasti centralne zveze.

Kulturna zaostalost naše države in iz nje izvirajoča nedostatna šolska izobrazba delavskega razreda zlasti v nekaterih kronovinah neznansko otežuje poučevalno in izobraževalno delo, ki je potrebno, da pridobimo delavce za člane in da jih strokovni organizaciji ohranimo.

Poročilo se nato peča z narodnimi spori v strokovni organizaciji, s vladnim atentatom na delavsko koalicijsko pravico, s stavkami. S kakšnim vspehom so končale stavke v poslednjih treh letih nam kažejo naslednje številke:

		število stavk	absolutno	v odstotkih
1907	s popolnim vspehom	435	18.9	
do	z delnim vspehom	1112	48.3	
	brez vspeha	735	31.9	
1909	z neznanim vspehom	20	0.9	
		2302	100.0	

Glede kolektivnih pogodb (med strokovno organizacijo in podjetnikom, oziroma podjetniško organizacijo) je pripomniti, da z orjaškimi koraki prodirajo: leta 1904 je stalo 75.441 delavcev v kolektivni pogodbi, leta 1907 pa že 183.664.

V poglavju o socialni politiki razmotriva poročilo strokovne komisije o socialni reformi. Delavska zakonodaja je v Avstriji obstala pri prvih sramežljivih korakih in socialna reforma dremlje že 20 let. Niti o enem velikem dejanju se ne da poročati, ki bi bilo blagodejno vplivalo na dosedanje nezadostno in neplodovito delavsko varstvo. V ministerskih škrinjah trohni gradivo množestvilnih anket in statističnih preiskav, plesne predlogi, ki so jih stavile različne komisije in ki bi uresničeni nedvomno koristili delavskemu razredu. Obstrukcija slovenskih klerikalcev zavlačuje zakonito skrajšanje delavnega časa in reformo socialnega zavarovanja.

Število članov strokovnih organizacij, združenih v mednarodni državni strokovni komisiji, je nekoliko vpadlo: znašalo je

koncem leta 1909 415.256, koncem 1908 447.227. To nazadovanje sta povzročila prestop v češko separatistično organizacijo in pa gospodarska kriza. Organizacija železničarjev, ki niso neposredno izpostavljeni gospodarskim krizam, pa je narasla od 58.601 na 60.661 članov. Najmočnejše so bile sledeče organizacije:

železničarji	60.661 članov
kovinarji	50.858
tekstilniki	42.666
lesni delavci	29.187
rudarji	28.352

Najvišje prejeme so imeli:

tiskarji	1.295.361.91 K
kovinarji	1.184.406.17
železničarji	843.823.84
lesni delavci	703.456.09
tekstilniki	568.644.55

Najvišje izdatke so imeli:

kovinarji	1.237.547.15 K
tiskarji	1.195.294.14
lesni delavci	780.579.46
železničarji	776.613.40
tekstilniki	527.593.40

Imetje centralnih organizacij je v enem letu naraslo za 242.904.45 K, od 9.531.003.77 kron na 9.773.911.22 kron.

Organizacijski prispevki

so znašali za člana na leto pri

tiskarjih	89.25 K
klobučarjih	64.04
blagajniških nastavljenic	62.53
litografih	49.81
brivcih	47.21
čevljarjih	31.22
železničarjih	13.90

Letni izdatki

za člana so znašali povprečno pri

tiskarjih	82.36 K
klobučarjih	63.62
litografih	46.53
brivcih	33.09
čevljarjih	31.22
železničarjih	12.80

Za pravno varstvo so izdali:

železničarji	78.109.32 K
kovinarji	28.323.60
zidarji	9.779.95
rudarji	8.424.93
lesni delavci	6.499.21

Za strokovna glasila so izdali:

kovinarji	229.012.68 K
železničarji	89.755.80
tekstilniki	87.744.89
lesni delavci	75.097.00
tiskarji	64.762.70

V izobraževalne namene so izdali:

tekstilniki	57.454.72 K
železničarji	50.688.99
kovinarji	27.607.90
krojači	14.477.35
tiskarji	10.633.31

Za agitacijo in organizacijo so porabili:

tekstilniki	79.906.81 K
tiskarji	73.083.42
trgovski in transportni delavci	65.015.04
zidarji	62.886.17
kovinarji	61.771.72
železničarji	59.177.16

Za podpore so izdali:

tiskarji	826.204.47 K
kovinarji	607.077.62
lesni delavci	438.976.92
tekstilniki	168.683.93
zidarji	141.732.51
železničarji	58.701.57

V državni strokovni komisiji združene organizacije so izdale:

50 nemških strokovnih časopisov	
35 čeških	
10 poljskih	
5 italijanskih	
3 slovenske strokovne časopise	
1 rusinski strokovni časopis.	

Vsled svoje preglednosti je poročilo strokovne komisije neprecenljiv agitacijski pripomoček za vsakega sodruga, ki deluje v strokovnem gibanju.

DOPISI

Trst, državna železnica. Že dalje časa, da se go p. pristav Osretich vendar enkrat spametuje in da bode izvršil naročila nadinspektorja Palesmana. Ker smo pa zamañ čakali, pa g. Osreticha tem potom opozarjamo na okrožnico 140 od leta 1908 in pa na naročilo g. Palesmana, ki se glasi, da je pri namestovalni uporabi na višjem mestu, kjer bi to dalje časa trajalo, v vrsti starejše uslužbenice postaviti na to mesto. Toda g. pristav Osretich se ne ravna po predpisih in tudi naročil prometnega načelnika ne vpošteva; mogoče je pa tudi, da predpisov niti ne pozna in to bo tudi najverjetnejše, ker že ob eni drugi priliki ni vedel kaj naj stori in je določil osebnega sprevednika za vlakovodno službo, čeravno ni manjkalo vlakovodij v rezervi. Ali pa morebiti zahteva g. Osretich, da mora biti izvrsten pevec, kdor hoče priti na višje mesto?

Priporočamo mu, da se bolje pouči o določbah okrožnice 140, sicer pridemo z močnejšim strelivom, kar bo temu gospodu gotovo jako neprijetno.

Kaznjiva umazanost tržaškega ravnateljstva državnih železnic. Kakor večinoma vse postaje, ima tudi postaja »Javornik« gorenjske proge »uvozna« in »izvozna znamenja«. To ni nič čudnega, ker je stvar v varnostnem vziru potrebna in je menda zaradi tega odredilo železniško ministerstvo, da se postavijo taka znamenja. Drugo je pa vprašanje: Kako naj taka znamenja služijo svojemu namenu, če varčnost državnoželezniške uprave ne dovoljuje potrebnega petroleja v razsvetljavo teh znamenj v nočnem času? Ali se hoče zopet čakati na kako nesrečo, ki naj se zgodi vsled 10 vinarjev, ki jih uprava prištedi? Celo zimo ta znamenja niso bila niti enkrat prižgana, čemu toraj stoje te »gavage«. Upamo, da bo za danes ta migljaj zadostoval in bi nam bilo neprijetno, če bi se morali z enakimi razmerami temeljiteje pečati.

Nabrežina. — Na tukajšnji postaji skuša lampist Alojzij Zavadlav rešiti žolto Z. J. Ž. Pa duševni revež je bil svojčas, ko se mu še ni tako dobro godilo, organiziran v naši organizaciji. Ko je pa potom ravno te organizacije dosegel boljše gmotno stanje, jo je zapustil in jo sedaj blati na podel način. Da ga glede razuma prekosi vsak učenec prvega razreda ljudske šole, nam kaže dejstvo, na kak način agitira za Z. J. Ž. On namreč pravi, da so socialni demokratje zakrivili vedno naraščajočo draginjo. Revežu najbrž ni znano, da so ravno narodnjakarski poslanci prvi, ki glasujejo za topove in bojne ladje in proti ljudskim potrebam. Posebej pa povdarja, da se je treba organizirati tam, kjer imajo dosti denarja na razpolago. Da pa pride ta denar od kapitalistov v svrhu razdelitve delavstva v razne tabore, tega seveda tudi ne ve.

Svetujemo veleumu Zavadlav, da ne pljuje preveč v skledo, iz katere se je do sitega najedel.

**

Še na nekoga moramo opozoriti in sicer na gostilničarja in trgovca g. Frana Nemca. Ta je strasten nasprotnik socialnodemokratičnih železničarjev, a njihove kronice kaj rad sprejema.

Za danes dovolj. Če pa ne bo poboljšanja, pa še ob priliki kaj spregovorimo.

»Slovenski Narod« prijatelj železničarjev. Če vzamemo ob sedanjem času »Slov. Narod« v roke, potem smemo z vso gotovostjo računati na kako notico, naperjeno proti eni ali drugi socialno demokratični organizaciji. Ta pojav ni nov in se redno povrača — če so kake volitve v bližini. Tako je tudi sedaj, ker imamo občinske volitve pred durmi. Dne 11. m. m. je narodna gospoda objavila v svojem »revolveržurnalu« pod naslovom: »Narodnost in človekoljubnost socialnih demokratov« članek, ki je od prve do zadnje vrste zlagan in ki nima drugega namena, kakor blatiti organizacijo železničarjev in

potem v kalnem loviti železnice za svoje duševno impotentne kandidate bodočih občinskih volitev. Da si gospoda dovoljuje takih nesramnih sredstev je gotov dokaz, da ji že tudi v Ljubljani slaba prede in prav je tako. Mi se gotovo nismo in se ne bomo ogrevali za klerikalno vladno, nasprotno bomo slej ko prej pobijali rimske nazore povsod, kjer se nam bo zdelo potrebno, toda s tem ni rečeno, da bomo dovoljevali, da nas blatijo take duševne reve kakor se zbirajo okrog »Slov. Naroda«. Gotovo gospodi ne odrekamo pravice, da kritikuje nasprotnika če je ta to zaslužil, če se pa ta pravica vrši tako, kakor jo izvaja »Slov. Narod« potem presega meje in bo našla odpor. Železničarji smo sicer jako dobre in potrpežljive duše, toda če se nas neprestano dreza potem se tudi zdramimo in z nagojivcem včasih obračunamo. To naj blagovoli patentirana jara gospoda vkrog »Slov. Naroda« vzeti na znanje. Železničarjem pa priporočamo, da se nekoliko zanimajo za pisavo »Slov. Naroda«, kajti to jih bo najprej privedlo do spoznanja, da oslu ne gre drugzega kakor brca.

Več železničarjev.

Ljubljana drž. kolodvor. Piše se nam: Ker se »Železničar« v zadnjih številkah ni pečal z našo kurilnico, je nekaterim gospodom zopet začel greben naraščati. Temu se seveda ne moremo čuditi, če uvažujemo, da se osebje samo ne briga za lastne koristi in prepušča svojo usodo milemu bogu in pa za penzijo do cela zrelemu načelniku. Z mlajšimi strojevodji in kurjači se postopa kakor svinja s mehoma in če ima slučajno posamezni pogum, da se pritoži, potem žalostna mu majka. Šikanira se ga na vse načine, računajoč na raztrgane razmere, ki vladajo med osebjem. Kako se služba razdeljuje, dokazuje sledeči slučaj. Dne 1. p. m. se je poslalo nekega mlajšega namestnika ob 2. uri popoldan v Kamnik z pripravo vlaku 2155. Vrnil se je takoj z vlakom 2172 ob 7. uri zvečer, nato pa takoj prevzel nočno rezervo ter premikal do 2. ure zjutraj. Ob 3. uri zjutraj je zopet odpeljal z vlakom 2271 na Dolenjsko ter se vrnil ob 1. uri popoldan z vlakom 2272. Uslužbenec je bil toraj nepretrgano 24. ur na stroju, vozil je po kamniški in dolenjski železnici vzlic temu, da se mu ni vročilo niti voznega reda. Kje so tu varnostni predpisi? Toda kaj vprašujemo po varnostnih predpisih? Saj jih sam prometni kontrolor ne pozna. To vsaj posnemamo iz dejstva, da je dne 6. m. m. spremenjal pomožni stroj iz Ljubljane v Novo mesto, ker je neki stroj skočil s tira. Živ krst na Dolenjski progi ni vedel, da je pomožni stroj na progi in ta je drvil skozi postaje, kakor kmet, ki brez vsakega ozira vozi svoj gnoj mimo sosednjih hiš. V Grosupljem se je gosp. kontrolor celo ponižal, da je sam postavil premembo, ki je stala na kočevsko progo, na novomeški tir. Dobro je bilo, da je bila aparatna utica odprta, ker drugače bi se ne dalo prestaviti premembe. Seveda se vsiljuje vprašanje, čemu so te utice, če se jih niti po noči ne zapira ko ni žive duše na postaji. V Trebnjem bi imel stroj križati z nasprotnim vlakom, toda kaj briga to kontrolorja. On vé, da vlaka ne bo, toraj je tudi formalni »Kreuzungsbefehl« nepotreben. Če bi se na to formalnost ne oziral vlakovodja, potem je gotovo, da mu kontrolor takoj poskrbi remuneracijo v podobi bliščečih kronic. To so stvari, ki so nezdrave in so posledica razmer, ki vladajo v Ljubljani. Razmere pa utegnejo postati še neznosnejše, če se osebje pravočasno ne vzdrami. Pojavi zato so že na dnevnem redu. Tako je n. pr. dne 4. m. m. neki posebno naobraženi strojevodja davil za vrat svojega kurjača brez vsakega tehtnega vzroka. Ker slednji s tem ni bil zadovoljen in se je šel v pisarno službujočemu strojnemu mojstru pritožiti, je olikanec svoj čin pred strojnem mojstrom ponovil. Kako se je stvar pozneje razvila nam ni znano in nas tudi ne zanima, vsekakor so pa taki pojavi uvaževanja vredni in osebju bi priporočali, da se zanje zanima. S klečeplazenjem in denunciranjem si posameznik

trajno ne more pomagati, skupnosti pa take brezznačajnosti škodujejo na celi črti, kajti tudi predpostavljeni v kolikor se prištevajo naobraženim ljudem, se zgražajo nad takim početjem.

Progovzdrževalna sekcija I. državne železnice v Ljubljani je zavod, kateri se briga za železnico in za železničarje približno toliko, kakor za lanjski sneg. Posebno »šef« tega oddelka živi v mnenju, da nima druge naloge kakor propagirati ponemčevalne institucije v Spodnji Šiški, vzlic temu, da se mu je to že večkrat očitalo. Pa če že možakar misli, da je tako delovanje potrebno, potem smo gotovo mi zadnji, ki bi mu to oporekali, če bi se tudi poleg tega dela vsaj nekoliko brigal za železničarje, ki so mu podrejeni. Kakor vsako leto in povsod, tako tudi v Ljubljani čutijo železničarji posledice zime in nastalega mraza in umevno je, da jim ta redna prikazen dela preglavice, ker jako obtežuje njih skromen proračun. Kako bi se jim lahko ublažilo njih žalosten položaj, če bi se hotelo kurjavo vsaj deloma pravično razdeliti. Toda temu ni tako. Kurilniški načelnik Poka ima premog za stranke v svoji oskrbi in on skrbi tako očetovsko za uslužbenca, da jim da za drag denar mesto premoga kočevsko in zagorsko ilovico. Mesto drv jim pa daje neko gnulobo, ki se je že pred tremi leti nabavila kot drva in vsled ekonomične shrambe spremenila v to kar je. Ljudje se pritožujejo, toda vse zaman in o tem še bomo govorili. Nič boljši pa ni gospod Poljak, kot načelnik progovzdrževalnega oddelka, ki ima tudi dovolj drv na razpolago. Vsako leto se namreč premenja na stotine železniških pragov, ki bi po pametni ceni lahko precej ublažili draginjo. Toda gospod nemški svobodomislec(?) Poljak ne privoščil pragov »svojim« železničarjem, ampak rajši jih da zasebnikom. Tako je dal n. pr. letošnjo zimo 100 pragov znani klerikalni agitatorici grofici Auersperg za njen otroški vrtec. Ali je to prav, če se vpoštevata, da je cela vrsta železničarskih rodbin, ki morajo za drag denar kupovati kurjavo pri zasebnikih? Tudi lep dokaz, da se na državnih železnicah merodajni faktorji brigajo za vse, le ne za lastne uslužbenca. Kdaj bo temu konec?

Prizadeti.

Celje. — Kakšne razmere vladajo v Celju, nam kaže sledeč slučaj. — Dne 21. novembra je na tukajšnjem kolodvoru ponesrečil nadpremikač Fran Tratnik. Prišel je namreč med železniški in vozniški voz, ki je stal preblizu tira, ter se močno poškodoval.

Nato so ga tovariši takoj prenesli v delavsko sobo in poslali po zdravnika, dr. Premšaka. Zdravnik se je sicer odzval, dasi nerad, ter je po svoji stari navadi bolnika kar od daleč ogledal in pri tem konstatiral, da je le lahko poškodovan. Ker si je Tratnik želel domov k svoji družini radi skrbnejše postrežbe, zdravnik tega ni dopustil, češ: ker stanuje pol ure daleč izven mesta. Rekel mu je, naj počaka do drugega dne ob dveh popoldne, ko bo imel več časa, da ga natančneje preišče. Odredil je še, naj se Tratniku polaga sneg na boleče mesto in nato odšel. Brezskrbni zdravnik je prepustil bolnika celih 19 ur svoji usodi na trdem ležišču brez vsake postrežbe. Če bi se ne bili uslužbenci zavzeli za Tratnika, bi bil ta ves čas ostal brez hrane in pijače.

Vsled tega postopanja g. dr. Premšaka vlada med uslužbenci veliko ogorčenje. Tratnik sicer ni organiziran, toda boli nas, ko vidimo, kako brezobzirno postopa napram uslužbencem železniški zdravnik dr. Premšak, ki je plačan od bolniške blagajne, v katero prispevajo uslužbenci svoj krvavo prislužen denar. Predstojništvo bolniške blagajne pa pozivljamo, da odstrani take brezbržne zdravnike, če se ne marajo poboljšati.

Zidan most. — Dne 21. novembra so na tukajšnji postaji štirje vozovi skočili iz tira in lahko bi se bila prigodila večja nesreča, ker je ravno osobni vlak štev. 505 vozil na postajo. Tej nezgodi je bilo krivo,

ker se je pod Šternovim vodstvom popolnoma zanemarilo stranske tire. Na mestu nezgode se je moralo z lopato izmetavati trhle prage, ker jih drugače ni bilo mogoče ven pobrati. Progni mojster je svoječasno zahteval polaganje novih tramov, a Stern iz same varčljivosti tega ni dopustil.

Kadar se pa pripeti kaka nezgoda, se takoj zagradi uslužbenca za vrat, glavne krivce se pa pusti lepo pri miru.

Borovnica. V naši vasi imamo moža, ki igra med nami vlogo indijanskega glavarja in kateremu bi jako pristojalo ime »King-fu-Kobi«. Nekaj časa se je pečal poleg plazenja okrog farovžev tudi z izdelovanjem stolov. Izdelovali so seveda drugi, on jih je pa razpečaval za »božji lon«, kar mu je pripomoglo do takega blagostanja, da lahko plačuje ljubljanskemu Jegliču stotake za ustmena voščila, ki mu jih slednji prinaša v Borovnico. Toda tudi to delo mu ni ugajalo, ker je kot pristen katoličan nasproten vsakemu pijančevanju in zato je raztegnil svoj delokrog po palači ljubljanskega »Uniona«. Klerikalci so namreč jako vneti abstinenti, če vidijo, da nižji sloji ne prinašajo več »ofrov« v nekdanji meri in zato so si zgradili »Union«, kateri nima drugzega namena, kakor nuditi liberalcem priliko, da uničijo vse tiste opojne pijače; ki tako zelo škodujejo farškim bisagam. Ker pa vendar ne gré, da bi Krek ali pa Lampe sam točil v Unionu petijot, so si gospodje naročili našega King-fu-Kobija, da bo to stvar v Ljubljani spravil v pravi tir. Možakar se je vabilu tudi odzval in zapustil je našo rajsko dolino v dobri nadi, da mu že domači kaplanček oskrbi ovčice. Toda varal se je. V gnezdo so mu zašli grozni »zdečkarji« in importirali so mu jih še groznejši železničarji. Gospod King-fu-Kobi s tem seveda ni zadovoljen, nakupil si je v Ljubljani limanice »prometne zveze« in s temi oprtan nas sedaj redno poseča. Vzlic ptičjemu zakonu, pri katerem je sam sodeloval, sedaj vsako nedeljo nastavlja po raznih gajih te limanice in ker nikomur ne zaupa, je tudi kar sam »vabljenk«. Ker pa na železnici ni več kalinov, bi mu svetovali, da opusti to brezuspešno delo, ker bi se utegnulo v njegovi odsotnosti dogoditi, da bi se morda v »Unionu« okužil tudi kakor ožji pristaš, kar bi mu gotovo ne privoščili. Spomini bivših dni mu tudi v Borovnici ne zginejo in če ne drugje, se bodo ohranili nespremenjeni vsaj v njegovih tovarnah dokler bo on gospodar v njih. Železničarji pa mu kličemo: Limanice »prometne zveze« proč!

Domače vesti

Železniška nezgoda. Bratski list »Lavoratore« je pred kratkim pisal:

»Vsako jutro se pred »Stabilimento tecnico« ustavi tovorni vlak ob 7. uri, ko gre največ delavcev na delo. Ker pa vlak ne prihaja vselej točno, temveč včasih tudi nekaj minut prej, si je lahko misliti, da se delavci večkrat zakasni in vsled tega zgubijo četrt dne. Isto se dogaja tudi okoli pol 12. ure predpoldne, ko nosijo žene delavcem skromni obed. Ali bi ne bilo mogoče primerno spremeniti vozni red teh tovornih vlakov za nekaj minut? — Lahko bi se preuredil vozni red, toda volje ni za to na merodajnem mestu. Najbrž bodo merodajni krogi čakali, da se prigodi kakšna nezgoda«.

In nezgoda se je pripetila.

Dne 20. m. m. je tovorni vlak št. 673, ki je odpeljal ob 6. uri 40 min. zjutraj iz državnega kolodvora proti Sv. Savi, povozil 73 letnega delavca Antona Bartoli, ki je bil zaposlen v ladjedelnici pri Sv. Marku. Vlak, ki je imel 604 tone tovara in vozil s hitrostjo 20 km je zgradil Bartolo, ki je še pred vlakom hotel prekoračiti tir in pri tem obtičal z nogo v tiru. Razmesaril ga je vlak popolnoma in posamezni kosci trupla so bili zamotani med osjo in pepelnico. Ko je kurjač videl pasti klobuk, je takoj strojevodjo zaklical, naj ustavi vlak. Strojvodja, sodr.

Ošaben, je storil vse, da bi ga čimprej ustavil, kar se mu je posrečilo šele 300 metrov od mesta nezgode.

Ko so zvedeli delavci v ladjedelnici o nezgodi, so kakor en mož zapustili delo v znamenje sožalja in kot protest proti državnorožniškemu ravnateljstvu, ki bi bilo lahko pravočasno odstranilo nevarnost, pa je ni hotelo.

Delo so zapustili tudi delavci v Lloydovem arzenalu, motorni tovarni, Stabilimento tecnico in drugih podjetjih. Vse to delavstvo je napravilo demonstracijo pred ravnateljstvom državne železnice. Deputaciji, katero sta vodila sođr. Oliva in Puecher, je podravnatelj obljubil, da bode odslej jutranji vlak vozil iz državnega kolodvora šele ob 7. uri 20 min. Glede ostalih dveh vlakov pa je obljubil, da bo glede menjave voznega reda predložil celo zadevo železniškemu ministerstvu, da jo isto reši.

Treba je bilo torej nezgode, da se odstrani vsaj največja nevarnost. Da, da, uradno kljuse je že popolnoma hromo in slepo.

Balkanski hotel in kavarna v Trstu, ponos Slovencev, kamor zahajajo tudi drugi Slovani in mnogo naših sođrugov, se ponaša na splošno zalogo časopisov. In res se tam dobi francoski »Matin«, nemški farški »Poffelblätter«, in ves tiskan škrat, ali »Rdečega Praporja« se tam ne dobi.

Sodrugom priporočamo, da to vpoštevajo. Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brjvnicah »Rdeči Prapor«.

Sodrug.

Narodni delavec je v svoji 45. številki krasil o »slabem« stanju naše organizacije. Zagrabil je hlastno par stavkov iz Kopačevega govora na občnem zboru krajeve skupine Trst I. in iz tega izvajal, kakor bi cela naša organizacija že ležala na tleh. Ob enem omenja denarni promet skupine in vpraša: »Kam je pa vendar šel ves ta denar, ko so izplačali samo 127 kron podpor?« Iz blagajniškega poročila pa tudi izvaja, da sploh ni bilo več nego 250 članov. No, in če bi to bilo tudi res, bi vendar sama krajevna skupina Trst I. štela toliko članov kot cela Z. J. Ž. Mi se nikdar ne bahamo z velikim številom članov, a vendar jih imamo več, nego nam jih hoče »Nar. del.« priznati. Seveda, na tak način ne operiramo kakor n. pr. N. D. O. katere tajnik je na občnem zboru N. D. O. govoril o tisočih članih. Na vprašanje enega navzočih, kam je šel ves denar, če je toliko članov ob tako majhnem denarnem prometu, je strokovni tajnik sramežljivo priznal, češ: saj nas je le 500.

In pri tem si upa »Nar. del.« primerjati eno izmed 385. skupin naše organizacije s celo svojo N. D. O. No, nam je to prav, bodo vsaj delavci izprevideli, da nimajo ničesar pričakovati od organizacije, ki šteje komaj nekaj več članov nego ena sama naših skupin. Kar se pa tiče denarja, pa »Nar. del.« lahko povemo to, da vendar mora plačevati naša organizacija pravovarstvo, podpore, izdajo listov itd. iz lastnih sredstev, katere dobiva potom članskih prispevkov, ker naše organizacije ne podpirajo kapitalisti in podjetniki kakor pa N. D. O.

Torej pomalem gospôda. Ne zaletavajte se preveč v nas, ker imate doma preveč mizerije.

Železniška nezgoda v Dunajskem novem mestu. Z nekako strahovito točnostjo se pojavljajo železniške nezgode ob vsakih večjih praznikih. Ravno pred enim letom se je dogodila strahovita nezgoda v Uferskem in letos imamo zaznamovati celo vrsto železniških nezgod.

Vsled umazanosti južnoželezniške uprave se je dne 26. m. m. v Dunajskem novem mestu dogodila železniška nezgoda, ki bi bila lahko imela hujše posledice.

Zvečer ob 7. uri 55 min. je privozil na postajo vlak iz Semernika, ki je bil poln izletnikov in imel čez 20 minut zamude. Ko je vlak stal na postaji komaj kake tri minute, je pridrivil brzovlak iz Dunaja. Potniki so še hoteli urno vstopiti v osobni vlak in bila jih

je velika množina na tiru, po katerem je vozil brzovlak. Uslužbenci so klicali: »Pozor!« a vendar ni bilo mogoče tako hitro spraviti ljudi iz tira. Stroj brzovlaka je zgrabil enega potnika in nato obstal. Hladnokrvnosti strojevodje, ki je takoj dal protiparo, je zahvaliti da ni bilo več oseb povoženih. Ponesrečenemu potniku je prednje kolo stroja odrezalo desno nogo.

Takih nezgod se je v Dunajskem novem mestu vedno bati. Šest raznih prog pride tam skupaj in vedno se še južnoželezniška uprava in odločila, da bi preuredila postajo in naredila podzemskie prehode in sploh storila vse, kar zahteva živahen promet.

Ljubljanske občinske volitve in železničarji. O občinskih volitvah, ki se imajo tekom prihodnjih mesecev na podlagi novoskrpucanega volilnega reda v Ljubljani vršiti, se danes sicer ne vé še nič natančnega. Toda veliki zvon trhlenega liberalnega stolpiča že bje »eno plat«, češ: nevarnost je na obzoru. Posebno železničarji so, katerim jaza gospoda skuša na vse pretege natveziti, kako škodljivo bi bilo zanje, če bi liberalci v občinskem zastopu ne imeli večine in če bi Stranka ljudskih Slepcev zasedla tiste fotele, na katerih so prej narodno-napredni(?) zastopci kimali v korist par domačim dinastijam in v škodo vsega ljubljanskega prebivalstva in posebno še železničarjev. Od lenobe popolnoma impotentna frakarija se sedaj vsa enkrat zaveda svojih »vodilnih« dolžnosti in sklicuje shod za shodom ter farba nerazsodne volilce in volilke, razlagajoč jim svoje izvanredne zmožnosti v občinskem gospodarstvu. Človek, ki vse to vidi in sliši ne vé kaj naj bi si prav za prav mislil. Jeli frakarija znorela, ali pa smatra volilce norcem.

Desetletja je dominirala narodno-napredna stranka brez vsake opozicije na ljubljanskem rotovžu in vsa ta leta ni našla tiste skrivne »špekamre«, kjer je imela zaprte svoje izvanredne zmožnosti. Mesto je privedla na rob propada, življenjske pogoje je pa vsem slojem tako otežkočila, da je že srednjemu stanu pravcata umetnost v Ljubljani živeti. Stanovanja so se pod njeno vladno podražila za 50% in več, poleg tega se je pa še s človekoljubno občinsko politiko potisnilo vse nižje sloje na skrajno periferijo mesta. Živila so dosegla neznosno višino in če trdimo, da so vse potrebščine za 50 do 150% dražje, kakor ob času vladanja zloglasne nemške vlade, potem ta trditev ni pretirana in le dokazuje da so bili dosedanj vladarji ljubljane gospodarski ženiji, katerih nas v prihodnje bog obvaruj. To so fakti, ki se ne morejo zakriti in katerih tudi Tavčar z Ribnikarjevo pomočjo ne bo odpravil. Najzanimivejše seveda je pehanje drja. Tavčarja, tistega Tavčarja, ki je redno vse bivše občinske seje prespal in ki je širokoustno po svoji mošnji tolče izjavljaj, da liberalci niso zato tukaj, da bi se brigali za nižje sloje, ker so baje buržoazija. Sedaj pa ko imajo tudi nižji sloji glas, je to vse pozabljeno in frakarija prav resno računa s tem, da so to pozabili tudi tisti, katere se je svoječasno dosledno sleparilo in smešilo. Ura obračuna se posebno za železničarje bliža. Pokazati bodo morali pri prihodnjih volitvah, da leti 1907 in 1908 nista pozabljeni. Izdajalec svojih lastnih koristi kakor koristi celega delavskega razreda je, kdor bi pozabil težke žaljivke, s katerimi je frakarija vedno obkladala delavski razred v obče in posebej še železničarje. Izdajalec je, kdor bi sedaj s svojim glasom pomagal svojati, ki nas je s svojo popolno nezmožnostjo privedla v najtežje gospodarske težkoče in sedaj skuša zvaliti vso krivdo na svoje najboljše zaveznike pri ropanju ljudstva. Prepričani smo, da se vsak železničar zaveda svoje dolžnosti in da niti en glas iz njih vrst ne dobijo ne liberalni pa tudi ne klerikalni ljudski sleparji.

Vsi do zadnjega bomo glasovali za

socialno - demokratično listo.

Železničarji volilci.

Železniška nesreča v Ljubljani. — V četrtek, dne 22. decembra l. d. se je dogodila na ljubljanskem kolodvoru južne železnice

in sicer na prelazu Dunajske ceste, železniška nesreča, ki bi prav lahko postala katastrofalna, če bi osobe ne vzdržalo mirne krvi in ne ukrenilo vse potrebno, da se nezgoda omeji.

Ob 4. uri 17 minut namreč vozi vlak državne železnice, št. 1715 prihajajoč iz Gorenjskega, na južni kolodvor. Ta dan je vladala v Ljubljani gosta megla. Vlak je bil na državnem kolodvoru pravilno odpravljen in znamenjska plošča je kazala: *Prosto vožnjo*. Ko je pa vlak pripeljal do uvoznega znamenja, je opazil strojevodja sođr. Beltram, da to znamenje kaže: *Stoj*. Uporabil je takoj vsa razpolagajoča sredstva, da ustavi vlak, a bilo je že prepozno, kajti v naslednjem trenutku je treščil ob rezervni stroj, kateri je na tem mestu premikal vozove. Karambol je bil precej močan in sta bila precej poškodovana oba stroja med tem ko sta dva vozova skočila s tira.

Pravočasno odprti avtomat je povzročil, da je vlak takoj obstal in da se ni zgodila še večja nesreča. Ranjeni so bili trije potniki, vlakovodja Magerl, sprevoznika Povše in Mrak ter strojevodja Beltram in kurjač Jenček. Pri zadnjih štirih sicer ni bilo videti posledic nezgode, vsekakor pa je gotovo, da doživeli strah ne bo ostal brez posledic. Na lice mesta takoj prišel gosp. dr. Stojc, ki je dal ponesrečenim prvo zdravniško pomoč. O železniških zdravnikih seveda ni ni bilo ne sluha ne duha in opravičeno so se ljudje vpraševali: kakšen red vlada v zdravstvenem oziru na južni železnici. Potniki so seveda izstopili iz vlaka in odšli peš na bližnjo postajo. Po dveurnem delu so bili pokvarjeni vozovi in stroj odstranjeni in tir je bil torej zopet prost za promet.

Komaj pa so bile odpravljene posledice nezgode raz tira, se je že pričela gonja za dozdevnimi krivci. Trdilo se je eno in drugo. Eden je skušal zvaliti krivdo na drugega, kar nas gotovo tudi ne iznenadja, če vpoštevamo, da so bili uslužbenci vsi preplašeni in še pod vplivom nezgode. Za danes se še ne bomo spuščali v detajle in nikomur ne pripisujemo krivde, vendar pa moramo z vso odločnostjo protestirati proti načinu preiskave na državni železnici. Prvič nikakor ne gre, da se je pred načelnikovo pisarno slučaj komentiralo in pretresavalo vzlic temu, da so gospodje morali videti, da se nahaja v bližini zastopnik južne železnice, kateri je na ta način bil poučen o mišljenju na državni železnici. Gospod načelnik bi imel dolžnost povabiti *prizadete* gospode v svojo pisarno in tamkaj naj bi se razpravljalo. Drugič je pa gotovo pretirana hitrost, če se je odredilo že za petek, dne 23. decembra dopoldan zaslišanje prizadetih, ker bi se pač moralo uvaževati, da trpijo ljudje še na posledicah preživelega strahu in toraj duševno gotovo niso razpoloženi, da bi uvaževali vsak važen trenotek. V tej pretirani hitrosti sumimo sistem, naperjen v škodo eventualno ponesrečenih in to tembolj opravičeno, ker nam je znano, da se upravi državne železnice nikoli ne mudi, če se gre za koristi njenih uslužbencev. Povemo pa tudi že danes, da ne bomo zakrivali pravih vzrokov nesreče, če bi se morda skušalo z ene ali druge strani zvaliti krivdo na uslužbenca, ki so popolnoma nedolžni in le žrtve čudnih ljubljanskih razmer. Za bodočnost bi pa priporočali, da se iz žalostnega in nepotrebne slučaja izvaja konsekvence in se tudi na ljubljanskih postajah uvedejo take razmere, ki bodo če že ne onemogočile potem vsaj omejile nevarnosti, ki so končno vendar le v največjo škodo uslužbencem.

Kam jadramo?

Francoska reakcija kar besni vsled velikih stavk, ki so se vprizorile tekom zadnjih mesecev in besnost se najbolj pojavlja v brezštevilnih sodnih postopanjih napram članom strokovnih organizacij, katere se barbarično kaznuje za vsako malenkost. Kakor znano, se pripravlja renegat Briand, da predloži državni zakonski načrt, katerega

namen je zadaviti vsako delavsko gibanje. Za ta načrt se že sedaj pripravljajo meščanski poslanci potom oficioznega časopisja in da te priprave niso brezuspešne dokazuje obsodba, ki se je izrekla pred porotnim sodiščem v Rouenu tekom pretečenega meseca. Kar se je doslej opazovalo izključno le v Ameriki, kjer je justica korumpirana do kosti, to se je zgodilo sedaj tudi na Francoskem. Na odgovor se kliče voditelje strokovnih organizacij in brezvestno se jih kaznuje za stvari, ki so se dogodile povodom gibanj, brez ozira na to, da voditelji vendar ne morejo biti odgovorni za početje vsakega posameznika, ki je slučajno član organizacije.

Vsem nam je še v žalostnem spominu podla obtožnica v kazenskem postopanju proti sodr. *Haywoodu* in nič groznejša ni smrtna obsodba, ki jo je izrekla porota v Rouenu proti sodr. *Durandu*.

Kako je prišlo do tega?

Meseca septembra t. l. so v pristanišču *Le Havre* stavkali nakladalci premoga. Dne 9. septembra se je žalibog dogodilo, da je nekaj delavcev na grozen način umorilo stavkokaza *Dongé*. Ubijalci so bili stavkujoči in prav lahko se prizna, da je bila jeza napram »žoltim« povod prepira, v katerega posledici je bil ubit *Dongé*. Dokazano je pa, da se je grozen čin izvršil v težki pijanosti, kajti žalibog, tudi v posameznih kategorijah francoskega delavstva igra še alkohol važno vlogo, vzlic temu, da se strokovne organizacije na vse načine trudijo odpraviti tega najhujšega sovražnika iz vrst delavstva. Pijan je bil pa tudi *Dongé*. Klatil se je celo popoldne po raznih beznicah in privoščil si je morda več, kakor prenesel. Končno se ga je postavilo dvakrat iz neke kavarne na prosto, ker je rogovilil s samokresom. Na cesti se je sešel s svojimi nasprotniki. Nastal je prepir in pozneje pretep.

Kakor že prej omenjeno, je bil v tem pretepu *Dongé* ubit od svojih nasprotnikov, kar z ozirom na okolnosti gotovo ni nič izvanrednega, ki pa prav gotovo tudi s stavko nima nič opraviti.

Toda *Le Haversko* meščanstvo ni hotelo stvari tako razumeti. Nadejalo se je nasprotno, da bi se morda dalo iz žalostnega slučaja kovati dobiček in zadati šovraženim strokovni organizaciji udarec, ki naj jo uniči. Meščansko časopisje, odvisno od družbe. »Compagnie Transatlantique« je tekom par dni natvezilo svojim čitateljem toliko grozodejstev, da za deva ni stala lokalna, temveč da se je z njo začelo pečati vse kapitalistično časopisje v vsej državi.

Pizalo se je, da je bil *Dongé* »umoren« vsled sklepa, ki se je tozadevno napravil v strokovni organizaciji. Pijance, ki so ga ubili, se je proklamiralo eksekutorjem smrtne obsodne, ki jo je baje izrekel shod stavkujočih, na katerem se je takorekoč glasovalo o obsodbi *Dongéja* in drugih stavkokazov. Sodišče je tem legendam verovalo, vzlic temu, da je poznavalec razmer takoj lahko spoznal, kaj meščanstvo prav za prav hoče.

Obtožilo je poleg več delavcev, kateri so bili osumljeni, da so *Dongéja* ubili, tudi tajnika strokovne organizacije premogovih delavcev *Duranda* in ga vtaknilo v preiskovalni zapor. Obdolžilo se ga je, da je on vodil glasovanje ko se je šlo za smrtno obsodbo *Dongéja* in da je tudi to obsodbo izrecno zahteval.

Razprava se je vršila pred poroto v *Rouenu* in porotniki so bili najzagrizenejši buržoazijci. Vse zanimanje je bilo osredotočeno na vlogo *Duranda*. Nekaj prič — žoltih delavcev — je res izpovedalo, da je bila na strokovnem shodu sklenjena *Dongéjeva* smrt. Nekateri so to le od drugih slišali, štirje so pa trdili, da so bili sami navzoči pri sklepu. Njih izpovedi so si pa v vsem nasprotovale. Eden je dejal: sklenilo se je smrt *Dongéja*, Argentina in Leblonda. Argentin pa, ki je bil sam na shodu navzoč, je pa le slišal obsodbo *Dongéja* in Leblonda, svojega lastnega imena pa ni slišal. Tretja priča je trdila, da je dejal *Durand*: »Te ljudi se mora s poti spraviti«. Tako so si nasprotovale izpovedi

vseh obremenjevalnih prič. Zagovornišstvo je pa predlagalo 15 prič, ki so vse enako izpovedale in odločno trdile, da se na shodu ni glasovalo o smrtni obsodbi in da je ravno *Durand* na zborovalce pomirjevalno vplival. Med temi pričami je bil eden zdravnik in politični nasprotnik obtoženca, pa tudi ostali niso bili vsi člani strokovne organizacije.

Uspeh razprave je bil tak, da si niti državni pravnik in upal vzdržavati obtožnico v celem obsegu. Zadovoljiti se je moral s splošnim govorom ter utemeljevati obtožnico z »moralnim vplivom« *Duranda*. Porotniki so pa obsodili *Duranda* kot povzročitelja umora brez olajševalnih okolnosti. Obsojen je bil vsled tega na smrt. Dva druga, ki sta bila pri uboju vdeležena, sta dobila 15 in 8 let prisilnega dela.

Prepozno so spoznali porotniki kaj so storili in prosili so predsednika sodišča, da takoj predloži prošnjo za pomilostenje, katero so tudi vsi podpisali.

Gotovo je, da se *Duranda* ne bo usmrtilo, kajti kaj takega si tudi ne upajo storiti izdajalci delavskega razreda, ki danes vladajo Francijo. Toda tudi spremenitev smrtne kazni v dolgotrajen zapor ne more izbrisati značaja groznega justičnega umora. *Durand* je namreč nedolžen, popolnoma nedolžen. Njemu ni treba milosti, pač pa se mu mora dati pravico, ta se mu pa ne more dati, če se kazni zmanjša, temveč dovoliti se mora revizija kazenskega postopanja in izpustiti se ga mora iz rapora.

Delavstvo cele Francije je vsled te obsodbe grozno razburjeno in demonstracije proti nji in za *Duranda* so na dnevnem redu. Delavska konfederacija in združena socialistična stranka sta izdali manifeste in ne vrši se niti eden delavski shod, na katerem se ne bi sprejelo tozadevne resolucije. V Rouenu se strokovne organizacije pripravljajo na generalno stavko, ki se ima takoj vpriporiti, če *Durand* ne bo v dveh mesecih prost. Vrnemirjajo se pa tudi meščanski krogi, kajti tudi med njimi je še nekaj ljudi, ki še niso pozabili *Dreyfusove* afere. Kdor namreč brez predsodkov sodi, mora pripoznati, da *Durandov* slučaj veliko glasneje kriči po pravici kakor slučaj *Dreyfusa*, ker se je pri slednjem samo domnevalo, da se mu godi krivica, med tem ko je v *Durandovem* slučaju krivica očitna. Največji kapitalistični list »Le Temps« je Rouensko obsodbo odobral rekoč: da je »obsodba v svojem najglobljšem bistvu človeška«.

Francosko delavstvo se bori za pravico in v tem boju ni osamljeno, kajti ob strani mu stoji mednarodni proletarijat. *Durand* je postal žrtev besne buržoazije kot bojevnik za skupno stvar vsega delavskega razreda na kulturnem svetu.

Rouenski kršilci zakona so zaveznički izkoriščevalci vseh dežel, ki bi jim kaj radi sledili, če bi ostal *Durandov* umor nemaščen. Zato mora zavedno delavstvo vsega sveta povzdigniti svoj glas zanj. Ideja proletarskega boja za svobodo in za človeške pravice se ne ozira na meje meščanskih držav in narodov, temveč ona druži vse proizvajajoče v veliko kulturno zvezo.

Krivična razsodba je vsakomur očitna. Povod obsodbe *Duranda* je višek hudobnega maščevanja. Na shodu, kjer je bilo zbranih 500 do 600 ljudi, naj bi se stavljal predlog za umor in temu naj bi se nihče ne protivil? In policija, ki ima povsodi svoj nos naj bi o vsem tem ničesar ne vedela? *Durand* pa kot predsednik shoda naj bi bil toli brezumen, da bi dal tak predlog na glasovanje? Taka sumničenja nam jasno kažejo, da je razred posedujočih zmožen vsakega zločina, če upa, da bo z njim zadal udarec tako sovražnemu delavskemu razredu. Pa ne samo izpovedi obremenjevalnih prič, ki so si vse nasprotne tudi vse življenje, značaj in delovanje *Duranda* jasno dokazuje, da mož takega zločina ni zmožen. V svojem krogu, kjer žalibog igra še alkohol važno vlogo, je sam vstrajen propagandist protialkoholnega gibanja. Dve priči sta izpovedali, da je dejal na shodu, da bi glasoval za umor svojega

lastnega očeta, če bi bil ta stavkokaz in ta izrek, ki se je naslanjal na nesmiselno negiranje družinskih čuvstev je povzročil med pridnimi meščani na porotniški klopi strah in grozo. V resnici pa živi *Durand* s svojim očetom v najlepši slogi. List »Humanite« je objavil celo vrsto obtoženčevih pisem, iz katerih se lahko spozna čist in pošten značaj tega proletarca, ki v idealni veri upa na končno rešitev delavskega razreda.

Gotovo je mogoče, da se je *Durand* posluževal v gotovih slučajih anarhističnih fraz, ki so še med francoskim delavstvom v obče priljubljene in v navadi, ali od kedaj je pa teoretična konfuznost kaznjiva? V svojem strokovnem delovanju je bil vedno previden in je zastopal le zahteve, katere so se mu zdele dosegljive. To potrjuje cela vrsta meščanskih prič, ki gotovo niso prijazne socializmu, med drugimi sam župan mesta *Havre* in poslanec *Siegfried*.

Durand je žrtev meščanskega razrednega sovraštva. Kaznovati se ni hotelo zločin, katerega se mu je podtikalo, obsodba je šla vodji strokovne organizacije. Juristično je odgovornost vodij strokovnih organizacij v kriminelnih prekoračbah, ki se pojavljajo v velikem krogu stavk, vnebovpijoča nesmiselnost, politično je pa to nesramen atentat na strokovne organizacije. Zato je razburjenje, ki je zavlada med francoskim delavstvom vsled podle obsodbe razredne justice, našlo odmev po vseh državah kjer živi zavedno delavstvo, katero je takoj spoznalo, da se gre za obvarovanje in obrambo življenjskih interesov delavskega razreda.

Agent provokalér na delu.

Pravkar so nekoliko potihnili glasovi, ki jih je povzročilo zadnje gibanje južno-železniških uradnikov, in že se zopet pojavljajo ravno tisti petelini na državni železnici, da jih je zavedno južno-železniško osebje odklonilo jim ne zadostuje in prav resno nam sili ta vsiljivost v ospredje vprašanje: Kaj prav za prav hoče ta gospoda? Če vsa znamenja ne varajo, potem je odgovor na to vprašanje jako enostaven. Gospoda hoče provocirati!

Vlada in posebno železniško ministerstvo je napram železničarskemu vprašanju v škripcih in iz zagate ne more z lastno močjo. Rok, v katerem je obljubila, da izvede obljubljene koncesije, se bliža koncu in cela vrsta točk je še nerešenih. Če bi se smelo verjeti njenim trditvam, da je kredit izčrpan, potem bi bil položaj seveda skrajno neugoden — za vlado. Da torej v tako kritičnem položaju nadejno obrača svoj pogled po vsakej bilki od katere pričakuje rešitve, je pač naravno in nas tudi ne iznenadja. Zanimajo nas pa bilke, ki so cili poželjivi pogledov in na te bo treba obračati vso našo pozornost. Dvoje teh bilk je tudi »Jugosl. žel. zveza«, in »Zveza jugoslovanskih železniških uradnikov«. Malo število v teh »zvezah« združenih veleumov pozna situacijo popolnoma dobro in ker jo poznajo zaradi tega skušajo osebje razdvojiti, ne meneč se za posledice, ki bi bile neizogibne, če bi bili železničarji toli naivni, da bi se vsedli na nastavljene limanice. V dosego svojega prozornega namena je izdala gospoda letak sledeče vsebine:

Nujno!

ŽELEZNIČARJIIII

Nujno!

C. kr. železniško ministerstvo je zavrnilo naše zahteve glede avtomatike, ureditve stanarine in draginjske doklade!

Pogajanja se še vršijo, toda v par dneh bo odločeno, ali dosežemo svoje pravo brez boja, ali nam birokratična neprevidnost potisne v roko orožje!

Železničarji! Pripravite se takoj!

Železničarji! Vsako uro pričakujte, da Vas pokličemo v boj!

Železničarji! Službene instrukcije takoj o roke!

Železničarji! Zavarujte si s temeljitim poznanjem službenih predpisov svojo kožo v tem boju!

Železničarji! Za našo korist se gre! Nastopajte složno!

Železničarji! Ne omahujte in ne poslušajte nikogar razun Svojih organizacij! Bojni klic dobite pravočasno in vsi hkratu!

Koalicija.

Vse laž in hinavščina od prve pa do zadnje vrste!

O zavrnitvi naših zahtev ni niti govora. Če uprava doslej še ni izvršila pogojenih obljub, potem se gotovo ne more že sedaj govoriti o zavrnjenih zahtevah. Med možmi je namreč navada, da se dogovore vpoštevajo in če bi morda bila uprava drugega mnenja — kar se pa danes še ne more trditi — potem je gotovo, da jo bodo železničarji poučili o splošnih pojmih dostojnosti. Mogoče je pač, da so tudi »Zvezarji« pri upravi beračili za kake ugodnosti in da jim je vlada pokazala vrata, to pa še nikakor ne opravičuje generaliziranja. Če se širokoustna gospoda ne upa z lastnimi močmi v boj, potem je poraz eo ipso gotova stvar in vsaj toliko bi smeli biti previdni generali brez armade, da bi si vsaj poleg poraza prihranili blamažo.

Pogajanja se vrše! Oj ti nebeška domišljavost! Zakaj vendar ne pišete resnice: Berači se nadalje! to bi Vam vsaj vsakdo verjel in gotovo ni nikogar med nami, ki bi Vam tudi ne privoščil milih darov, pred vsem dar pameti. V dvajsetem stoletju bi se lahko opravičeno zahtevalo, da ima gospoda vsaj toliko pojma o gospodarski politiki, da bi morala vedeti, da se pogajanja vrše le med enakovrednimi faktorji. Da bi se pa »Zvezarje« smatralo po njih moči upravi vrednim faktorjem, tako mnenje, — gospoda oprostite — je smešno.

Gospodje so pa tudi korajžni in govore o orožju. To je seveda lepo če se malo zarozlja s britko sablico, toda tako rožljanje navadno povzroča velikanski smeh, če poteró hrabri junaki peresnikov in svinčnikov svoja šila in kopita pred kako ostrejšo okrožnico, ki jim ne obljubuje hvale in priznanja uprave.

Železničarji! Pripravite se takoj? Da gospoda, to Vam pripovedujemo že desetletja, toda zaman. Sedaj ko Vam sili voda v grlo, bi bil pač čas, da se pripravite, kajti če Vas bodo pripravljali drugi, bo Vaša usbda žalostna. Če je pa morda ta klic namenjen nam, potem Vas zagotovimo, da je prišel prepozno. Seveda si ne smete tega tolmačiti tako, kakor da smo mi pripravljeni iti za Vas po kostanj v ogenj. In Vaš klic v boj, ki nam ga obljubujete, ostane vpitje zgubljenega v puščavi toliko časa, dokler ne najdete pot odkritosrčnosti in poštenosti. Tudi poznavanje inštrukcij nam danes ni več potrebno, ker smo kot previdni vojsčaki, potrebo tega že davno poznali. V pravi nagoti se pa kaže slabost »Zvezarjev« v naslednjem stavku ki se glasi: *Zavarujte si s temeljitim poznanjem službenih predpisov svojo kožo v tem boju!* Toraj poznanje predpisov nam priporočajo kot edino sredstvo v obrambo svoje kože. Se pač vidi, da so kovači tega letaka še jako zeleni mladiči. Gotovo je sicer, da je poznanje predpisov jako važno orožje v boju, res je pa tudi, da samo orožje nikogar ne bo obvarovalo zlih posledic, če ne bo moč in solidarnost organizacije taka, da bo imponirala nasprotniku. Ker pa gospoda te moči nima in je nikoli imela ne bo, zato jezuitsko povdarja varstvo lastne kože potom samega sebe. **Železničarji!** to priznanje je za nas neprecenljive vrednosti in kdor ni obolel na neozdravljivem omehčanju možgan, ta mora spoznati, da je igra, ki se jo hoče začeti na rovaš splošnosti, skrajno nevarna. Početkom smo trdili, da je vlada v škripcih in da potrebuje pomoči. Ta pomoč se ji nudi v brezvestnem postopanju nikomur odgovornih »Zvezarjev«. Če bi se »Zvezarjem« posrečilo preslepiti maso železničarjev in jih pognati v nepripravljen boj, potem

je gotovo, da bo vlada ugrabila dano priliko in izpolnila željo tistih, ki so duševni voditelji in inšpiratorji zvezarskih organizacij, ter zadala združevalnemu pravu železničarjev zadnji udarec.

Ker smo prepričani, da neodgovorni in tajni hujšakači poznajo namene vlade in meščanskih strank, zato se prav nič ne pomisljamo izjaviti:

Železničarji! izdajatelji letaka združeni pod ukradenim imenom »koalicija«, imajo namen prodati Vas in Vaše koristi v svoje sebične namene. Ljudje dvomljive vrednosti so, ki so se združili, da Vas okrajujejo onih pravic, za katere se je žrtvalo brezštevilo žrtev. Bodite previdni, da Vas volkovi v ovčjih mehovih ne požró. Res je, da so naše razmere skrajno žalostne in res je, da je uprava napram našim zahtevam gluha. Res je tudi, da tudi organizirani železničarji ne spé in da je končen obračun neizogiben. Ta obračun bo pa le tedaj temeljit in uspešen, če železničarji sami v svojih vrstah napravijo red, svojo organizacijo izpopolne in se pripravijo na poziv odgovornih mož, nasprotno pa pokažejo vrata takim elementom, ki imajo pač pogum hujškati, nimajo pa poguma to storiti pod lastno firmo.

Železničarske žene

berite strankino časopisje.

Draginja je povzročila, da je v zadnjih mesecih posečalo tisoče delavnih žen shode, ker so hotele končno le vedeti, zakaj je vse tako drago. Popustile so na štedilnikih svoje lonce in ustavile so svoje domače delo, da skupno z možmi demonstrirajo za odprtje mej in za uvoz argentinskega mesa. Sedaj so za enkrat demonstracije in shodi končani in žene stoje zopet pri štedilniku ter opravljajo svoja domača dela. O nadaljnjem razvoju započete boja ne slišijo nič več. Slišijo pa, da sosedja zabavlja čez delavce, ki so vzrok draginji, ker zahtevajo vedno višje mezde in s tem povzročajo draginjo. Navdušenje je minulo, lastne koristi so zaspale in ko se skliče prihodnji shod bodo ostale žene doma.

Kako naj se borimo proti temu pojavu? Edino le potom časopisja. Delavske žene morajo čitati in potem bodo trdne napram zabavljanju in sumničenju sosedinj in tovarišic. Kdor ne čita, ne more imeti jasne slike o faktičnih razmerah.

Za vzgojo žen v razumne ljudi je čtivo neobhodno potrebno. Veliko žen je, ki trde da nimajo časa za čitanje.

Če pa ravno iste žene gredo v mesto nakupovat vsakdanjih potrebščin in na svojem potu vidijo v kaki izlozbi časopis s »pildki«, potem prav gotovo pozabijo na vse, kupijo dotični časopis in ga čitajo s takim zanimanjem, kakor bi se v njem čitalo o rešitvi najvažnejših vprašanj. Čitajo o knezih in princezinjah, o lepih oblekah in dobrih jedilih, in kar voda se jim v ustih staka same radosti, ker si predstavljajo kako dobro se godi — drugim. Pri vsem tem jim pa gre še vedno suh kruh v slast, katerega v najlepšem slučaju zmogijo v kavi podobni brozgi in si mislijo, da so boljše stvari samo za »boljše«.

Vsak šestkrajcarski roman, ki ga dobe take žene v roko, jim je pravcati duševni užitek za katerega zadovoljno žrtvujejo cele noči in svoj zdrav vid. Rade bi včasih kaj boljšega čitale, ali poiskati si ne znajo boljšega čtiva. Časnike s »pildki« kupujejo samo radi tega, ker se jih jim povsodi ponuja in vsiljuje. Če bi se jim pa nudilo boljših in pametnih časopisov ali knjig, potem bi se v doglednem času gotovo privadile boljšega čtiva in našle bi potem same pot do njega.

Danes vendar ni več v strankinem časopisju tistih žalostnih razmer kakor so bile nekdaj. Največ listov se obrača vedno tudi na žene. Prinašajo članke, ki so namenjeni izključno ženam in ki se pečajo z ženskimi vprašanji in z njih potrebami in so pisani v slogu, ki ga tudi manj izobražene žene lahko razumejo. Če se bodo privadile početkom tem malim člankom, potem

bodo sčasoma razumele cel list in toraj vso vsebino, ki se tiče po večini delavskega razreda.

Če so nam toraj demonstracije privedle novih mas indiferentnih žen v naše vrste, potem je naša naloga, da te mase v naših vrstah vzdržimo in to bomo dosegli le s pomočjo časopisja. Vsaka posamezna sodruginja in vsak sodrug ima sveto dolžnost v tem smislu vplivati na novodošle.

Reči se jim mora: »To morate čitati in ta članek vas bo gotovo zanimal, potem boste našli odgovor na ona vprašanja, ki vam niso jasna in ki jih baje ne umevate.« Na ta način pridobljene sobojevnice gotovo ostanejo zveste pristašnje stranke v kateri bodo z vnemo sodelovale v dosego skupnih ciljev.

Ta agitacija se pa ne sme razvijati le med odraslimi ženami, temveč skušati se mora, da se že v mladini, v naraščaju vzbudi zanimanje za svetovni razvoj. Osnovati bo treba mladinskih organizacij, katerim se bo naraščaj kaj rad pridružil. Dobre knjige in romani bodo tu vršili hvalevredno pripravljalo delo in v mlada srca se bo vcepilo ono mržnjo do senzacijske literature in do časnikov s »pildki«, ki je predpogoj za umevanje resnega čtiva, torej tudi delavskega položaja.

Časopisje je tudi za ženo agitacijsko bojno sredstvo. Brez socialno-demokratskega časopisja bi se nihče ne brigal za delavke, njih želje in potrebe, kakor sploh za žensko vprašanje v obče.

Železničarske žene! Pojdite na delo! Agitirajte in razširjajte delavski tisk. Vplivajte na svojega moža, da se naroči poleg svojega strokovnega glasila tudi še na političen list stranke, ki je pri nas »Rdeči Prapor«. Vrzite na cesto meščansko časopisje, katerega namen je delavske sloje oslepiti in jih zvabiti na pota, ki so za delavstvo usodepolna. Ne dovoljujte, da vaši otroci čitajo razne senzacijske romane in druge tem enake spise, kajti s tem odvrnete od njih velike nevarnosti, ki jim pretijo od slabega čtiva.

Naše geslo mora ostati slej ko prej: *V stanovanju delavca, delavsko časopisje!*

Čisto glavo! Močne živce! Zdravo spanje! Nikakih bolečin v prsih in vratu nimamo, odkar rabimo Fellerjev Fluid s znamko »Elsafluid«, ker isti bolečine olajša, podpira in krepi slabost. Mi ne poznamo nikakih želodčnih težkoč, nikakega krča itd., odkar rabimo Fellerjeve odvajalne kroglice z znamko »Elsakroglice«. Šest steklenic franco 4 K. Dobi se pristno pri E. V. Feller v Stubici, Elsa trg štev. 275 (Hrvaško).

Razne stvari.

Strašna nesreča v rudniku. V jamah družbe Hilton v Boltonu na Angleškem (blizu Manchesterja) je dne 21. pr. m. vsled eksplozije nastala grozna katastrofa. Vozni koš se je bil baje zataknil v rovu, vsled česar je bil pritok zraka v jamo nemogočen. Ko so poskušali zgibati koš, je nastala v jami eksplozija, ki je povzročila požar. V dveh jamah, ki sta medseboj v zvezi je bilo 890 delavcev. Vsled eksplozije se je odprta med obema jamama zasula in tako se je 540 delavcev, ki so bili na ta način v jami Arley, rešilo življenje. Tem hujše pa je bilo za delavce, ki so bili v goreči jami Pratorial. Rešilna akcija se je pač takoj vpejla, a bila je že od začetka vsled plamena in udiranja skoraj nemogoča. Rešilno moštvo je moglo le 200 metrov v globočino prodreti. Do četrtega večer so s strašnimi težavami spravili 159 mrličev na dan. Razven 8 mož, ki so jih v prvem času rešili, nimajo upanja, da bi dobili še kaj živih.

Nov socialističen dnevnik začne z novim letom izhajati v Salzburgu. To bo »Salzburger Wacht«, ki je doslej izhajala po dvakrat na teden. Zanimivo je, kako se tudi pri tej

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih boječ in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Feller-jeve odvajalne Rhabarbara kroglice z znamko „Elsa-kroglice“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franco 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici. Elsa trg 275 (Hrvatsko).

priliki vlada boji za klerikalce. Upravištvu je hotelo izhajanje dnevnika naznaniti z lepaki. Deželno predsedništvo je to dovolilo, ampak s pogoji. Na lepkih je bilo naznanjeno, da bo dnevnik objavljal roman »Christus nicht Jesus«, ki ga je spisal znani nemški pisatelj Van Oosteren. Vlada zahteva, da besede »Christus nicht Jesus« ne smejo biti bolj debelo tiskane kakor pisateljevo ime. Besede »Proti rimskemu klerikalstvu« pa se morajo izpustiti.

Vršijo se sledeči shodi:

V Trstu dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer shod skupine Trst I.

Na Jesenicah dne 8. t. m. ob 10. uri predpoldne shod z dnevnim redom; Ustanovitev filijalke spl. konzumnega društva na Jesenicah.

V Trstu dne 17. t. m. ob 8 uri zvečer javen železničarski shod z dnevnim redom: Situvacijsko poročilo.

Poročevalec iz Dunaja.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Trst. Dne 5. decembra l. l. se je v »Delavskem domu« vršil precej dobro obiskan shod tržaških železničarjev.

Imeli smo ta dan dva poročevalca iz Ljubljane in sicer so. Kristan in Petrič.

Sodrug, ki je bil točno orisal vedno naraščajočo in njene vzroke. Nato je ožigosal »delovanje« žolnih in klerikalnih organizacij, ter ob tej priliki omenil boje naše organizacije, posebno pa onega iz leta 1907, s posebnim ozirom na uspehe, ki so jih železničarji dosegli potem svoje organizacije.

Sodrug Etbin Kristan pa je izvajal približno tako: V Vaše zahteve se ne bom vtikal, pač pa me nekaj drugega mika. Kadar se sestavlja kakšna spomenica, takrat so železničarji takoj tu, drugače pa spijo. Dasiravno jih je velika množica organiziranih, vendar še niso vsi socijalni demokratje. Kdor hoče biti socijalni demokrat, mora v prvi vrsti nekaj vedeti in nekaj znati. Ko bi bilo meso, stanovanje itd. tako po ceni kakor pred petnajstimi leti, in bi imeli te dohodke kakor danes, bi se že izhajali, a pri sedanjih draginjah je to nemogoče. Kdor je zasledoval razprave državnega zbora o draginjah, je videl, da so ravno klerikalni in nacijski poslanci gluhi in slepi za ljudske potrebe, da pa imajo za »potrebe« militarizma in marinizma vedno odprte roke. Krščansko-socijalni Weisskirchner pa je bolj poljedelski, nego trgovinski minister, ker se le briga za agrarce, za mase stradajočega ljudstva pa se ne zmeni. Večina meščanskih poslancev pa je glasovala za uvoz argentinskega mesa le iz strahu pred volilci.

S spomenicami ne opravimo mnogo, ker se zaceli le ena ranica, ne pa cel bolan človek. Manjka nam spoznanja, da imamo pred seboj organiziran kapitalizem, ne pa več posameznih oseb. Bolje ne bo, če železničarji tega ne bodo spoznali in se bolje poučili o socijalizmu. S tem pa ni rečeno, da ni treba staviti zahtev. O da, že, pa ti uspehi so le od danes do jutri. Železničarji so lahko ponosni, ker so napravili prvi železničarski štrajk. Če si pa natančneje ogledamo tržaško železničarsko organizacijo, vidimo, da je kakor harmonika. Kadar se kaj zahteva, se ta harmonika razširi, ko pa je kaj pridobljenega, se zopet skrči.

Največ pa škodujejo organizaciji osebni prepiri. Ti izhajajo večinoma iz malenkostnih stvari in ko so se malo bolj razvili, pa po-

stanejo osodepolni za organizacijo. Pustite v kavarnah organizacijo pri miru, v organizaciji pa osebnosti. Priti moramo do spoznanja, da moramo skupno delovati. Ni gledati na osebne napake, temveč da se deluje za splošnost. Kdor je resničen socijalni demokrat, bo hotel le slogo v organizaciji.

Kako se napake odpravijo, bomo kratko povedali. O organizacijskih zadevah naj se razpravlja v organizaciji, drugo pa drugod. Če štejemo tiste, ki razdirajo organizacijo, jih ne naštejemo deset. Če bi ostalih tisoč teh ne poslušalo, bi kmalu nehali, ker bi jim bilo predolgočasno. Če se po tem ravnate, potem sem prepričan, da bo slo z organizacijo vedno bolj naprej. (Burno odobranje.)

Tretja točka dnevnega reda je bila kmalu rešena, na kar je predsednik Kopač z primernimi besedami zaključil dobro uspeli shod.

Skupina Sv. Lucija

naznanja svojim članom v Podmelcu in okolici, da je kot podblagajnik za tamošnjo postajo imenovan sodr. Šimen Sivec. Sodruge opozarjamo, da le temu naj izročajo svoje prispevke.

Poslano*)

Prizadetim uslužbencem južnoželezniškega skladišča

v Ljubljani.

V zadnjem času se trosijo o meni govorice, katerih namen je očividni in ki stremé po tem, ne v obeh mojih sodrugov in souslužbencev, blatiti. Doslej iz tega podlega početja nisem izvajal zaradi tega konsekvence, ker vem, da bi trpele nedolžne žrtve klerikalne malopridnosti. V bodoče bi pa moral opustiti vse ozire in bi moral sodnijsko postopati proti raznašalcem govorice, ki so popolnoma neresnične. Ob enem izjavljam, da je vsak kdor take govorice razširja nesramen lažnjivec in tat tuje časti, če nima toliko poguma, da bi mi v obraz povedal, kaj ima proti meni.

Ljubljana, meseca decembra 1910.

August Forstner,
skladišni sluga.

*) Za vsebino „Poslanega“ je uredništvo odgovorno le kolikor to zakon določa.

Veselo novo leto

želim vsem mojim gostom, prijateljem in znancem.

V Spodnji Šiški

Marija Celarc
gostilničarka.

Vsem sodrugom, prijateljem in znancem želi

veselo novo leto

ter se priporoča na obilen poset tudi v bodoče.

Marija Petrič,
restavracija »International«
Ljubljana, Resljeva cesta 22.

Čistnica uredništva.

Radi pomanjkanja prostora, priobčimo zaostale dopise prihodnjič.

Čistnica upravištva.

Povodom bližnjega letnega zaključka prosimo vodstva vseh krajevnih skupin in vplačevalnic, da v mesecu decembru spreje e

prispevke odračunajo najkasneje do 27. decembra, da jih centrala še more dobiti do 31. decembra t. l. in jih vpoštevati pri sestavi poročila za leto 1910.

Na zneske, ki dospejo za leto 1910 na centralo šele po 31. decembru t. l., se pri sestavi poročila za to leto ne bo moglo oziirati, kar povzroči, da se računski zaključek centrale ne strinja z istim krajevnih skupin in da povod reklamacijam.

Istotako prosimo, da se obenem obratuna tudi vse druge, do decembra sprejete zneske kakor n. pr. za koledarje itd.

PAUL VRTAČNIK

krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26

Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Pozor sodrugim!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja

v Ljubljani dvakrat na teden

in velja za:

Celo leto 10 K 40 —
Pol leta 5 K 20 —
Četrto leta 2 K 60 vln.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.